

Proloog

„Oslo,” ütles mees ja tõstis viskiklaasi huultele.

„Nii et just seda kohta armastate kõige rohkem?” küsis Lucille.

Mees vaatas otse enda ette, paistis, et ta pidi vastuse üle järele mõtlema, enne kui noogutas. Lucille silmitses meest sel ajal kui too jõi. Ta oli pikka kasvu, ulatus isegi Lucille'i kõrval baarileti taga istudes temast tublisti kõrgemale. Arvatavasti vähemalt kümme, võib-olla kaksikümmend aastat noorem kui tema enda seitsekümmend kaks, alkohoolikute puhul on seda keeruline öelda. Mehe nägu ja keha olid justkui puust välja tahatud: kõhn, puhas ja karm. Nahk oli kahvatu ja ninal kumas läbi õrn siniste veresoonte võrgustik, mis koos punetavate silmavalgete ja pleegitatud teksa karva iiristega andis tunnistust sellest, et ta oli elanud karmi elu. Kõvasti joonud. Kõvasti kukkunud. Ja võib-olla ka kõvasti armastanud, sest selle kuu ajaga, kui mehest oli saanud Creaturesi uus stammkunde, oli Lucille tema pilgus vilksamisi midagi valulikku tabanud. Nagu läbipekstud koeral, kes on karjast välja heidetud, ikka üksi baarileti kõige äärmises otsas. Mehaanilise pulli Bronco kõrval, kelle baari omanik Ben oli endale krabanud megafiasko „Urban Cowboy” võtetelt, kus ta töötas rekvisiitorina. See oli meeldetuletuseks, et Los Angelese linn ei ole rajatud mitte filmi-edulugudele, vaid finants- ja inimfiaskode prügimäele. Üle kaheksakümne protsendi filmidest ebaõnnestuvad täielikult ja raha läheb tuulde, siin linnas on USA suurim kodutute arv ja rahvastiku tihedus, mida võib kohata sellistes linnades nagu Bombay. Liiklus on linna surnuks kägistamas, küsimus on ainult selles, kas tänavakuritegevus, vägivald ja narkomaania ette ei jõua. Aga päike paistab. Jah, seda pagana California hambaarstilampi ei keerata kunagi kustu, vaid see särab halastamatult ja paneb kogu selle võltsi linna kassikulla sädelema nagu ehtsad teemandid, nagu tõelised edulood. Kui nad ainult teaksid. Nagu teab tema, Lucille, kes ta on seal olnud, laval. Ja lava taga.

Tema kõrval istuv mees ei ole päris kindlasti laval olnud, lavainimesed tunneb ta paugupealt ära. Aga ta ei paista ka olevat nende killast, kes imetlevalt, lootusrikkalt või kadedusega üles lava poole vahivad. Pigem näeb ta välja nagu inimene, kellel on täiesti suva. Kellel on oma asi ajada. Võib-olla muusik? Selline Frank Zappa tüüp, kes toodab kusagil siin Laurel Canyonis oma kättesaamatuid lugusid ning keda pole kunagi avastatud ega avastatagi?

Kui mees oli siin juba mõnda aega käinud, olid Lucille ja uus-tulnuk hakanud vahetama peanoogutusi ja nappe tervitusi, nagu ennelõunastel külastajatel tõsiste jotide baaris ikka tavaks, aga see oli esimene kord, kui Lucille oli tema kõrvale istunud ja dringi välja teinud. Õigemini – maksnud joogi eest, mille mees oli juba ära tellinud, kui nägi, et Ben ulatas mehele krediitkaardi tagasi ilmel, millest võis välja lugeda, et kaart on tühi.

„Aga kas Oslo teid vastu ka armastab?” küsis Lucille. „Selles on küsimus.”

„Vaevalt küll,” arvas vestluskaaslane. Kui mees tõmbas käega läbi lühikeste tuhklondide juuste, milles paistis halli sugemeid, pani Lucille tähele, et keskmise sõrme asemel oli metallist protees. Ilus mees ta just polnud, ja maksakarva arm, mis jooksis J-tähena suunurgast kõrva poole – nagu oleks ta õnge otsa sattunud kala – ei teinud asja sugugi paremaks. Aga temas oli midagi, midagi justkui koleilusat ja natuke ohtlikku nagu omal ajal mõnel Lucille'i siinsel kolleegil. Christopher Walkenil. Nick Noltel. Ja õlad olid tal laiad. Ehkki selle võis vist kirjutada selle arvele, et kõik muu oli nii luider.

„Nojah, meid tõmbab ju enamasti ikka nende poole,” ütles Lucille. „Nende poole, kes meid vastu ei armasta. Nende poole, kelle kohta me usume, et nad hakkavad meid armastama, kui me ainult *natukene* rohkem pingutame.”

„Millega te tegelete?” tundis mees huvi.

„Joon,” vastas Lucille ja tõstis viskiklaasi. „Ja toidan kasse.”

„Hm.”

„Te tahtsite ilmselt küsida, kes ma olen. Ja ma olen ...” Ta rüüpas sõõmu ja pidas aru, millist versiooni mehele pakkuda. Kas

seltskonnale mõeldud varianti või tõtt. Ta pani klaasi käest ja otsustas viimase kasuks, pagan temaga.

„Näitleja, kes mängis ühte suurt rolli. Juliat filmis, mida peetakse endiselt parimaks „Romeo ja Julia” filmiversiooniks, aga mida enam keegi ei mäleta. Üks suur roll ei kõla just eriti uhkelt, aga seda on rohkem, kui enamikul näitlejatel siin linnas saada õnnestub. Ma olen kolm korda abielus olnud, kaks meest olid rikkad filmiprodutsendid, kelle ma soodsatel lahutustingimustel maha jätsin, sedagi on rohkem kui enamikul näitlejatel. Kolmas oli neist ainus, keda ma armastasin. Pennitu näitleja ja Adonis, kellel puudus enesekontroll ja südametunnistus. Ta kulutas kogu mu raha ära ja jättis mu maha. Ma armastan teda siiani, kärsaku ta põrgus.”

Ta jõi klaasi tühjaks, pani selle letile ja andis Benile märku, et soovib veel ühte. „Nojah, ja kuna mul on alati nõrkus selle vastu, mida ma endale ei saa, siis paigutan ma raha, mida mul ei ole, niisugusesse filmiprojekti, mis peibutab sellega, et neil on pakkuda suur roll vanemale naisterahvale. Projekti, kus on intelligentne käsikirja, näitlejad, kes oskavad tõepoolest mängida, ja režissöör, kes tahab inimestele mõtlemissainet pakkuda, lühidalt projekti, mis – nagu iga mõistlik inimene taipab – on juba ette läbikukkumisele määratud. Niisugune ma olen, unistav luuser ja tüüpiline *angeleno*.”

J-kujulise armiga mees naeratas.

„Okei, aitab nüüd küll eneseirooniast,” ütles Lucille. „Kuidas teie nimi on?”

„Harry.”

„Te pole just eriti jutukas, Harry.”

„Hm.”

„Rootslane?”

„Norralane.”

„Kas te põgenete millegi eest?”

„Kas ma näen nii välja?”

„Jah. Ma näen, et teil on abielusõrmus sõrmes. Kas naise eest?”

„Ta on surnud.”

„Ahaa. Te põgenete leina eest.” Lucille tõstis klaasi toostiks.

„Kas tahate teada, mis koht on minu südamele kõige kallim? Seesama siin, Laurel Canyon. Mitte praegune, vaid see, mis ta oli kuuekümnendate lõpus. Just siis oleksite pidanud siin olema, Harry. Kui te siis üldse sündinud olite.”

„Ma olen nii aru saanud jah.”

Lucille osutas Beni selja taha seinale, kus paistsid raamitud fotod.

„Kõik need muusikud, kes siit nii sageli läbi astusid. Crosby, Stills, Nash ja ... mis selle viimase nimi nüüd oligi?”

Harry naeratas jälle.

„The Mamas and the Papas,” jätkas Lucille. „Carole King. James Taylor. Joni Mitchell.” Ta kirtsutas nina. „Välimuse ja hääle poolest nagu pühapäevakooli plikatirts, aga sehendas suurema osaga neist, keda ma enne nimetasin. Ta sai isegi Leonardile küüned taha, nad elasid kuu aega koos. Mina sain ta üheks ööks laenuks.”

„Leonard Coheni või?”

„Tema enda jah. Kena armas mees. Tema õpetas mulle midagi riimide kirjutamise kohta. Et enamik inimesi teeb selle vea, et alustab oma ainsa hea lausega ja siis kirjutab järgmiseks riimisunni tõttu midagi keskpärast. Trikk on selles, et hädapärane riim tuleks panna esimesse lausesse, siis ei pane keegi seda tähele. Kui sulle tuleb pähe ilus lause „*Your hair on the pillow like a sleepy golden storm*”, ja seejärel – et see riimuma saada – kirjutad banaalse lause „*We made love in the morning, our kisses deep and warm*”, siis oled kõik ära rikkunud. Aga kui sa vahetad need ära ja kirjutad „*We made love in the morning, our kisses deep and warm, your hair on the pillow like a sleepy golden storm*”, saavutavad mõlemad laused loomuliku elegantsi. Niimoodi me kuuleme, sest me arvame, et luuletaja mõtleb samas järjekorras, nagu kirjutab. Pole ka ime, meie, inimesed, oleme ju häälestatud nii, et see, mis toimub, on eelnevalt toimunu järg, mitte vastupidi.”

„Hm. Et see, mis toimub, on peatselt toimuma hakkava järg?”

„Just nimelt, Harry! Saate aru?”

„Ma pole päris kindel. Kas saaksite mõne näite tuua?”

„Muidugi.” Lucille jõi klaasi põhjani. Mees oli vist tema hääle-

toonis midagi kuulnud, sest ta märkas, et vestluskaaslane kergitas kulmu ja skaneeris kähku pilguga baariruumi.

„Praegu toimub see, et ma ütlen teile, et ma olen ühe filmiprojekti eest võlgu,” ütles Lucille ja pööras pilgu läbi räämas akna ja pooleldi allalastud ribakardinate baari ees laiuvale tolmusele parkimisplatsile. „See ei ole juhus, vaid toimuva *hakõavate* sündmuste tagajärg. Nimelt seisab siin väljas minu auto kõrval üks valge Camaro.”

„Kus istub kaks meest,” lisas teine. „See on seal kakskümmend minutit oodanud.”

Lucille noogutas. Harry oli nüüdsama kinnitanud, et Lucille polnud tema ametiga mööda pannud.

„Ma nägin seda autot täna hommikul üleval Canyonis oma maja ees,” ütles Lucille. „See polnud küll päris šokk, nad hoiatasid mind ette ja ütlesid, et saadavad võlanõudjad kohale. Ja mitte sertifitseeritud sorti. Asi on selles, et seda laenu ei võetud nii-öelda pangast. Kui ma nüüd oma auto juurde lähen, on sellel tüübil mulle ilmselt midagi öelda. Arvatavasti piirduvad nad ainult sellega, see tähendab hoiatuste ja ähvardustega.”

„Hm. Niisiis, miks te seda mulle räägite?”

„Sest te olete politseinik.”

Jälle see kulumukergitus. „Olen või?”

„Mu isa oli politseinik, ja teid võib kogu maailmas selgesti ära tunda. Asja iva on selles, et ma palun, et me läheksime siit koos välja. Kui see mees hakkab räuskama ja ähvardama, siis ma tahan, et te tuleksite verandale ja ... nojah, näeksite välja nagu politseinik, nii et nad teevad siit minekut. Kuigi ma olen üsna kindel, et asi sinnamaale ei lähe, tunneksin end natuke turvalisemalt, kui te meil silma peal hoiaksite.”

Harry vaatas talle uurivalts otsa. „Okei,” ütles ta lihtsalt.

Lucille oli üllatunud. Kas mees polnud lasknud end liiga kergesti nõusse rääkida? Samal ajal oli tema pilgus midagi kindlat, mis äratas Lucille'is usaldust. Teisest küljest jälle – ta oli ka Adonist usaldanud. Toda režissööri ja produtsenti. Ja üldse.

„Ma nüüd lähen,” otsustas ta.

Harry Hole hoidis klaasi käes. Kuulas sulavate jääkuubikute vaevukuuldavat kihinat. Ei joonud. Ta oli rahast lage ja teekonna lõppu jõudnud ja pidanuks seda drinki õigupoolest sõõmhaaval nautima. Tema pilk peatus ühel pildil leti taga. Sellel oli tema noorusaja lemmikkirjanik Charles Bukowski, Creaturesi esisel väljakul. Ben oli öelnud, et see pilt on tehtud seitsmekümnendatel. Bukowski hoidis ümbert kinni ühel sõbral, kes nägi välja särav nagu päikesetõus, mõlemal Hawaii-särk seljas, lainetav pilk, pupillid nagu mummud ja näol võidukas naeratus, otsekui oleksid nad äsja pärast erilisel vaerarikast retke põhjapoolusele jõudnud.

Harry lõi pilgu krediitkaardile, mille Ben oli tema ette letile visanud.

Tühi. Tühjaks tehtud. Midagi polnud enam alles. *Mission accomplished*. Mis oligi olnud eesmärk, juua, kuni alles pole midagi. Ei raha, ei päevi, ei tulevikku. Nüüd jäi ainult üle vaadata, kas tal on piisavalt julgust – või siis argust – kõigele joon alla tõmmata. Pansionaaditoas madratsi all oli vana Beretta püstol. Tal oli õnnestunud see osta kahekümne viie dollari eest kodututelt, kes elasid Skid Row's sinistes telkides. Selles oli kolm kuuli. Ta pani krediitkaardi lapiti peopesale ja kõverdas sõrmed selle ümber kokku. Pööras ringi ja vaatas aknast välja. Järgnes eakale naisele, kes libises tasakesi parkimisplatsile. Kui väike ta oli. Vilgas, habras ja tugev nagu varblane. Beežid püksid ja nendega harmoneeruv lühike jakk. Tema arhailise, kuid maitseka riietumisstiili juures oli kaheksakümnendate hõngu. Nii astus ta hoogsalt igal ennelõunal baari sisse. Tuli aplombiga lavale. Publiku ette, mis koosnes kahest kuni kaheksast inimesest.

„*Lucille is here!*” pasundas Ben ikka ning asus siis palumata tema alalist põrguvett segama, milleks oli *whisky sour*.

Aga selles ei olnud süüdi mitte naise viis tähelepanu kõita, et ta meenutas Harryle ema, kes suri Radiumhospitalet' haiglas, kui Harry oli viisteist, ja tekitas tema südamesse esimese kuuliaugu. Vaid hoopis Lucille'i leebe, naeratav ja ühtaegu kurb pilk, nagu on heal, kuid paratamatusele alistunud hingel. Hoolivus, mida see

naine näitas üles teiste vastu, kui päris neilt viimase aja tervise-murede, armuelu ja lähedaste kohta. Ja tähelepanelikkus, mis tuli ilmsiks, kui ta lasi Harryl ruumi teises otsas baarileiti taga rahun istuda. Meenutas ema, sõnaahtrat naist, perekonna valvetorni, när-vikeskust, kes tõmbas niite nii diskreetselt, et kõrvaltvaatajale võis kergesti jääda mulje, et otsustajaks on isa. Ema, kes oli olnud kindel pelgupaik, kes alati mõistis, ema, keda ta oli üle kõige armastanud ja kellest seetõttu sai ka tema Achilleuse kand. Nagu tookord teises klassis, kui klassiruumi uksele vaikselt koputati ja seal seisis ema toidupakiga, mille Harry oli koju unustanud. Harry oli teda nähes tahtmatult särama löönud, kuni kuulis ühe klassikaaslase naeru, ning siis ema juurde koridori marssinud ja talle raevunult öelnud, et tal on ema pärast piinlik, mingi siit minema, tal pole süüa vaja. Ema oli ainult nukralt naeratanud, talle toidupaki ulatanud, põske silitanud ja ära läinud. Hiljem ei maininud ema seda enam kunagi. Ta sai muidugi aru, nii nagu ta alati mõistis. Ja kui Harry tol õhtul magama heitis, sai temagi aru. Et vastumeelsust ei põhjendanud mitte *ema*. Vaid see, et kõik seda nägid. Tema armastust. Tema haavatavust. Ta oli järgnevatel aastatel mitu korda mõelnud, et peaks vabandust paluma, aga see tundus vist lihtsalt tobe.

Väljas kruusaplatsil tõusis õhku tolmupilv ning päikesepirille hoidev Lucille mattus hetkeks selle sisse. Harry nägi, kuidas valge Camaro kõrvalistuja uks avanes ja sealt astus välja päikesepirillide ja punase pikeesärgiga mees. Mees seisis auto ette ja tõkestas Lucille'il tee.

Harry eeldas, et nende vahel tekib vestlus. Ent selle asemel astus mees sammu ette ja haaras Lucille'il käsivarrest. Hakkas teda Camaro poole tirima. Harry nägi, kuidas naise kontsad kruusa sisse kaevusid. Ja nüüd märkas ta ka seda, et Camaro numbrimärk ei olnud Ameerika oma. Silmapilk oli ta baaripukilt maas. Jooksis ukse poole, tõukas selle küünarnukiga lahti, päike sähvas ta pime-daks ja ta oleks äärepealt veranda kahel trepiastmel komistanud. Talle jõudis kohale, et ta pole kaugeltki kaine. Võttis kursi kahe auto poole. Silmad harjusid vähehaaval valgusega. Parkimisplatsi taga, teisel pool teed, mis lookles mööda rohelist nõlva üles, oli

unine külapood, aga kuskil ei paistnud ühtegi teist inimest peale tolle mehe ja Lucille'i, keda tiriti Camaro poole.

„Police!” hüüdis Harry. „Let her go!”

„Please stay out of this, sir,” hõikas mees vastu.

Harry järeldas, et mehel on ilmselt samasugune taust nagu tal endal, ainult politseinikud väljendavad end sellistes olukordades viisakalt. Harry teadis sedagi, et füüsiline sekkumine on vältimatu, ja et lähivõitluse esimene reegel on lihtne: ära passi, võidab see, kes ründab esimesena ja maksimaalselt agressiivselt. Seepärast ei pidanud ta hoogu, ja teine taipas ilmselt Harry kavatsust, sest ta lasi Lucille'i lahti ja haaras midagi selja tagant. Rapsas käe ette. Selles oli läikiv püstol, mille Harry hoobilt ära tundis. Glock 17. Mis oli nüüd temale suunatud.

Harry võttis aeglasemaks, aga liikus endiselt mehe poole. Nägi püstoli taga tema sihtivat silma. Mehe hääle pooleldi sumbus maanteel mööduva pikapi mürasse:

„Jooksuga tagasi sinna, kust tulite, *sir*. Otsekohe!”

Aga Harry kõndis edasi tema poole. Avastas, et hoiab ikka veel paremas käes krediitkaarti. Kas nii see siis lõpebki? Võõral maal tolmusel parkimisplatsil, sillerdavas päikeses, näpud põhjas ja kergelt vintis, sel ajal kui ta üritab teha seda, mida tal ei õnnestunud teha oma ema heaks, mitte kellegi heaks, kellest on kunagi hoolinud?

Ta lasi silmad uuesti poolvidukile ja pigistas sõrmed krediitkaardi ümber kokku, nii et tema käest sai meisel.

Tema peas kaikus selle Leonard Coheni laulu pealkiri, mida Lucille oli valesti tsiteerinud: „Hey, that's no way to say goodbye”.

Pagana päralt, lõpeb vist tõesti.

Reede.

Kell oli kaheksa, septembripäike oli Oslo kohal poole tunni eest loojunud ja kolmeaastastel oli ammu uneaeg.

Katrine Bratt ohkas ja sosistas telefoni. „Kas sul ei tule und, kullake?”

„Vanaema laulab valesti,” nohises lapsehäääl. „Kus sa oled?”

„Ma pidin tööle minema, kullake, aga ma tulen varsti koju. Tahad, emme laulab natuke?”

„Jaa.”

„Aga siis pead silmad kinni panema.”

„Jaa.”

„Sinist sikukest?”

„Jaa.”

Katrine hakkas vaikse madala häälega melanhoolset laulukest laulma.

Oh sa mu sinine sikuke, on mures su karjapoisike.

Ta polnud aimugi, miks lapsed on juba üle saja aasta tahtnud, et neid äiutataks magama looga hirmunud poisist, kes mureteb, miks sinine sikuke, tema lemmikkitseke, pole karjamaalt koju tulnud, ja kardab, et karu on talle kallale tulnud ja ta lebab nüüd surnult ja väärkoheldult kusagil mägedes.

Sellest hoolimata kuulis ta juba pärast esimest salmi, et Gert hingab ühtlasemalt ja sügavamalt, ning pärast järgmist salmi kostis telefonis ämma sosin.

„Ta magab nüüd.”

„Aitäh,” ütles Katrine, kes oli nii kaua kükakil olnud, et pidi käe maha toetama. „Ma tulen nii ruttu, kui saan.”

„Ole nii kaua kui vaja, kullake. Hoopis mina pean tänama, et sa meid ikka siia tahad. Tead, ta on magades nii Bjørni moodi.”

Katrine neelatas. Ei suutnud – nagu ikka – vastata, kui ämm seda ütles. Mitte sellepärast, et ta poleks Bjørnist puudust tundnud, mitte sellepärast, et tal poleks hea meel, et Bjørni vanemad Gerdis teda nägid. Vaid sellepärast, et see lihtsalt ei olnud tōsi.

Ta keskendus sellele, mis tema ees lebas.

„Karm unelaul,” nentis Sung-min Larsen, kes oli tema juurde tulnud ja kükakile laskunud. „*Järsku lamad surnult maas?*”

„Ma tean, aga ta tahab ainult seda,” ütles Katrine.

„Nojah, eks ta siis saabki selle,” naeratas kolleeg.

Katrine noogutas. „Kas sa oled kunagi mõelnud, kuidas me lapsena vanematelt tingimusteta armastust ootame, ise midagi vastu andmata? Et me oleme tegelikult parasiidid. Aga siis kasvame suureks ja asjad muutuvad hoopis teiseks. Mis sa arvad, millal täpselt on see hetk, kui me kaotame usu, et meid võidakse armastada tingimusteta ainult sellepärast, et oleme need, kes oleme?”

„Sa pead silmas seda, millal *tema* selle usu kaotas?”

„Jah.”

Nad heitsid pilgu samblal lebava noore naise surnukehale. Püksid ja aluspüksid olid pahkludeni alla tõmmatud, õhukese sulejope lukk seevastu kinni. Tähistaeva poole pööratud nägu paisis operatiivrühma puude vahele paigutatud prožektorite helgis kriitvalge. Meik – mis nägi välja nii, nagu oleks see mitu korda maha voolanud ja siis jälle tahkunud – kattis nägu triipudena. Juuksed – mis olid kemikaalidega blondiks pommitatud – olid kleepunud ühele poole nägu. Huuled olid silikooni täis topitud ja ühe silma kohal, mis oli sügavale silmakoopasse vajunud ja jõllitas neist mööda kuhugi üles, turritasid katuseräästana võltsriipsmed. Samuti teise silma kohal, mille asemel oli ainult tühi silmakoobas. Võib-olla just tänu kõigile neile vaevalt et ümbertöödeldavatele kunstmaterjalidele oli surnukeha kõigest hoolimata nii hästi säilinud.

„See on siis ilmselt Susanne Andersen?” oletas Sung-min.

„Ma arvan ka,” ütles Katrine.

Kumbki uurija oli ise osakonnast, naine Oslo politseiprefektuuri vägivallaosakonnast ja mees Kripost. 26-aastane Susanne

Andersen oli seitseteist päeva kadunud olnud, viimati nähti teda turvakaameras Skullerudi metroojaamas, kuhu oli siit umbes kahekümne minuti tee. Ainus jälg teisest kadunud naisest, 27-aastasest Bertine Bertilsenist oli tema auto, mis leiti mahajäetuna ühelt Grefsenkolleni parkimisplatsilt, teisest linna otsast matkaradade piirkonnast. Nende ees lebaval naisel olid heledad juuksed, mis vastas Susanne turvakaamerapildile, Bertine seevastu oli lähedaste ja sõprade sõnul brünett. Pealegi ei olnud surnu paljal alakehal tätoveeringuid, Bertinel aga pidanuks pahklul olema tätoveering – Louis Vuittoni logo.

Septembrikuu oli siiani olnud suhteliselt jahe ja kuiv, ning värvimuutused surnu nahal – sinakas, lilla, kollane, pruun – võisid küll klappida asjaoluga, et ta oli ligi kolm nädalat väljas lebanud. Sedasama võis öelda haisu kohta, mida põhjustas keha toodetud gaas, mida hakkas vähehaaval kõigist kehaavaustest lekkima. Katrinele oli silma jäänud ka valgete karvaudemete rida ninasõormete all – seened. Kaelal suure haava peal vingerdasid kollakasvalged pimedad kärbsesavtsed. Katrine oli neid näinud nii tihti, et ta ei reageerinud selle peale eriti. Porikärbsed on ikkagi – Harry tsitaat – niisama truud nagu Liverpooli fännid. Nad ilmuvad kohale tunni aja jooksul, hoolimata kellaajast, kohast, tuulest ja tormist, neid meelitab ligi dimetüültrisulfiidi lõhn, mida keha hakkab surmahetkest eritama. Emased kärbsed munevad sinna oma munad, mõne päeva pärast kooruvad neist vastsed ja nad asuvad roiskuva liha kallal maiustama. Siis nad nukkuvad, nukust saavad uued kärbsed, kes otsivad laipu, kuhu muned, ning kuu aja pärast on nende elu elatud ja nad surevad. Niisugune on nende elukäik. Polegi palju teistsugune kui meil endal, mõtles Katrine. Või: kui mul endal.

Katrine vaatas ringi. Valgetes riietes kriminalistid liikusid puude vahel nagu hääletud kummitused ning iga nende fotoaparaadi välklambi sähvatus heitis jubedaid varje. Mets oli suur. Põhimõtteliselt laius Østmarka looduskaitseala kümneid ja kümneid kilomeetreid kuni Rootsini välja. Surnukeha oli leidnud üks jooksja. Õigemini selle jooksja koer, kes tohtis lipata ilma rihmata ning põikas kitsalt kruusateelt kõrvale ja kadus metsa. Väljas oli juba pime,

pealambiga jooksja läks koerale hõigates järele ja leidis ta lõpuks saba liputavana laiba kõrvalt. Tähendab, saba liputamist ei mainitud, Katrine kujutas seda lihtsalt ette.

„Susanne Andersen,” sosistas ta, aga ei teadnud õieti isegi, kel-lele. Võib-olla surnule lohutuseks ja kinnituseks, et ta on viimaks ometi leitud ja tema isik tuvastatud.

Surmapõhjus oli ilmne. Üle Susanne Anderseni kitsa kaela ja kõri jooksis lõikehaav nagu irve. Ilmselt olid kärbsevastased, muud putukad ja võib-olla teisedki loomad suurema osa verest pintslisse pistnud, aga Katrine märkas siiski ka kanarbikul ja ühel puutüvel verepripsmeid.

„Siinsamas tapetud,” ütles ta.

„Paistab nii,” arvas ka Sung-min. „Mis sa arvad, kas ta vägistati? Või kasutati ainult ära pärast seda, kui mees oli ta juba tapnud?”

„Kasutati hiljem ära,” vastas Katrine ja valgustas taskulambiga Susanne käsi. „Pole murtud küüsi, mitte jälgegi võitlusest. Aga ma katsun paluda kohtumeditiinil surnu nädalavahetusel üle vaadata, eks siis kuuleme, mis nemad arvavad.”

„Sa mõtled lahangut?”

„Seda ei saa me ilmselt enne esmaspäeva.”

Sung-min ohkas. „Nojah, see on siis vist ainult aja küsimus, millal me leiame kusagilt Grefsenkollenilt vägistatud ja läbilõigatud kõriga Bertine Bertilteni.”

Katrine noogutas. Tema ja Sung-min olid viimase aasta jooksul paremini tuttavaks saanud ja mees oli tõestanud oma mainet ühe Kripo parima uurijana. Paljud arvasid, et küllap ta võtab Kripo juurdlusosakonna juhtimise üle päeval, kui Ole Winter ameti maha paneb, ja et sestpeale on osakonnal kindlasti palju parem ülemus. Võimalik, aga leidus ka neid, kes suhtusid skeptiliselt võimalusse, et riigi tähtsaima juurdlusorgani etteotsa saab adopteeritud lõunakorealane ja homo, kes riietub nii, nagu oleks pärit Inglise kõrgklassist. Tema klassikaline tviidist jahipintsak ja seemisnahksed saapad moodustasid Katrine õhukese Patagonia sullejope ja Gore-Tex-jooksutossudega terava kontrasti. Kui Bjørn veel elas, ütles ta selle kohta „*gorpcore*”, mis tähendas – nagu Katrine aru

sai – mingit rahvusvahelist trendi, et inimesed lähevad pubisse sellises riietuses, nagu läheksid mägedesse matkama. Katrine oli seda nimetanud väikelapse-ema-cluga kohanemiseks. Aga üks ta pidi tunnistama, et tema enda vaoshoituma ja praktilisema riietumistiili põhjus oli ka selles, et ta ei olnud enam noor mässumeelne uurijatalent, vaid vägivallaosakonna juht.

„Mis sa arvad, mis see on?” küsis Sung-min.

Katrine teadis, et mees mõtleb temaga ühtemoodi. Ja et kummalgi polnud mõttes seda sõna valjusti välja öelda. Veel mitte. Katrine kõhatas:

„Kõigepealt tegeleme sellega, mis meil siin on, ja uurime välja, mis juhtus.”

„Nõus.”

Katrine lootis, et „nõus” on sõna, mida ta kuuleb lähiajal Kripolt sageli. Muidugi on tal igasuguse abi üle hea meel. Kripo oli oma valmisolekust teatanud otsekohe pärast seda, kui saabus teade Bertine Bertilseni kadumisest, täpselt nädal pärast Susannet ja silmatorkavalt sarnastel asjaoludel. Mõlemad naised olid välja läinud teisipäeva õhtul, ilma et oleksid öelnud kellelegi neist, kellega politsei rääkis, mis asjus või kuhu nad lähevad, ja polnud enam tagasi tulnud. Oli veel teisigi asjaolusid, mis neid kahte naist ühendas. Pärast seda loobus politsei põhiteooriast, et Susanne võis sattuda mõne õnnetuse ohvriks või võtta endalt ise elu.

„Hästi, teeme nii,” ütles Katrine ja ajas end püsti. „Ma annan siis bossile teada.”

Katrine pidi natuke aega paigal seisma, kuni jalad tundlikkuse tagasi said. Ta valgustas telefoniga teed, et jälgida, et ta astuks enam-vähem samadesse jalajälgedesse kui sündmuskohale tulles. Kui ta jõudis teisele poole puude vahele kinnitatud piirdelinte, kirjutas ta otsingusse kriminaalüksuse juhi nime esimesed tähed. Bodil Melling vastas pärast kolmandat kutsungit.

„Bratt siin. Vabandust, et ma nii hilja helistan, aga paistab, et me leidsime ühe neist kahest kadunud naisest. Tapetuna, kõri läbi lõigatud, verepripsmed nagu aordist, ilmselt vägistatud või kuritarvitatud. See on üsna kindlalt Susanne Andersen.”

„Kahju kuulda,” ütles Melling. Ta ütles seda kõlatult ja Katrine kujutas sedamaid ette Bodil Mellongi ilmetut nägu, värvivaest riietust, temperamendivaest kehakeelt, raudselt konfliktidevaest pereelu ja intiimelu, millest puudus põnevus. Ta oli avastanud, et ainus asi, mis verivärskes krimibossis midagi liikuma pani, oli peatselt vabanev politseiprefekti kabinet. Asi ei olnud selles, nagu poleks Melling kvalifitseeritud, Katrinele tundus ainult, et see naine on nii väljakannatamatult igav. Kaitsevalmis. Arg.

„Kas kutsud pressikonverentsi kokku?” ütles Melling.

„Hästi. Kas sa ...?”

„Ei, kuni surnu isik on lõplikult tuvastamata, teed seda sina.”

„Koos Kripoga siis? Nende töötaja käis sündmuskohal.”

„Jah, tore. Kui midagi muud ei olnud, siis meil on külalised.”

Järgneva pausi ajal kuulis Katrine taustal vaikset jutusuminat.

Kostis nii, nagu oleks see heatujuline arvamustevahetus, õigeminiselline, kus valitseb täielik konsensus, kus üks ainult kinnitab ja täpsustab seda, mida teine juba ütles. Sotsiaalne sidusus. Just nii, nagu Bodil Mellingile meeltemööda. Ta kindlasti ärrituks, kui Katrine teema uuesti üles võtaks. Katrine oli selle ettepaneku teinud kohe, kui Bertine Bertilsen kadunuks kuulutati ja neil oli tekkinud kahtlus, et mõlemad naised on tapnud üks ja sama mees. Katrine ei jõuaks sellega kuhugi, Melling oli selgesti välja öelnud, arutluse niisama hästi kui välistanud. Katrine peaks sellele käega lööma.

„Ainult üks asi veel,” ütles ta. Jättis sõnad õhku ja tõmbas hinge. Kriminaalüksuse juht tuli talle poolele teele vastu.

„Vastus on ei, Bratt.”

„Aga ta on meie ainus selle ala spetsialist. Ja kõige parem.”

„Ja kõige hullem. Pealegi *ei ole* meil teda enam. Tänu taevale.”

„Ajakirjanikud hakkavad tema järele pärima, küsima, miks me ei ...”

„Eks räägi siis tõtt, vasta, et me ei tea, kus ta on. Arvestades seda, mis tema naisega juhtus, ja lisades sellele tema labiilse iseloomu ja alkoholisõltuvuse, ei kujuta ma kuidagi ette, et temast võiks mõrvauurimisel asja olla.”

„Ma arvan, et tean, kuidas teda leida.”

„Jäta nüüd, Bratt. Kui sa hakkad vähegi täbaramas olukorras otsekohe vanadelt kangelastelt abi otsima, peetakse seda enesest-mõistetavalt nende inimeste alahindamiseks, kes sul vägivalloosakonnas olemas on. Mis sa arvad, mida see nende eneschinnangu ja motivatsiooniga teeks, kui sa neile räägid, et sa tahad asjasse segada mingi registrist kustutatud vraki? Niisugust asja nimetatakse viletsaks juhtimiseks, Bratt.”

„Olgu,” ütles Katrine ja neelatas raskelt.

„Väga hea, ma hindan seda, et sa sellega nõus oled. Kas oli veel midagi?”

Katrine mõtles järele. Nii et Melling laseb end siis ikkagi provotseerida küll ja näitab natuke hambaidki. Tore on. Ta vaatas seda tükikest kuud, mis kõlkus puulatvade kohal. Eile õhtul rääkis Arne, noormees, kellega ta oli nüüd pea kuu aega käinud, et kahe nädala pärast toimub täielik kuuvarjutus, niinimetatud verekuu, ja et nad peaksid seda sündmust tähistama. Katrinel polnud aimugi, mis see verekuu on, aga seda juhtus ilmselt kord paari-kolme aasta tagant, ja Arne oli nii elevel, et Katrinel ei olnud südant öelda, et võib-olla ei peaks nii pika aja peale nagu kaks nädalat ette plaane tegema, nad ju vaevalt tundsid teineteist. Katrine polnud kunagi konflikte ega otseütlemist kartnud – selle omaduse oli ta arvata-vasti pärinud isalt, Bergeni politseinikult, kellel oli olnud rohkem vaenlasi kui vihmaseid päevi linna kohal –, kuid ta oli õppinud oma lahinguid ja nendeks sobivaid ajahetki valima. Aga kui ta oli nüüd järele mõelnud, taipas ta, et vastupidi olukorrale, kus ta pidi otsustama, kas minna hammas hamba vastu mehega, kelle puhul ta polnud nende ühises tulevikus kindel, tuli tal praegu seda teha. Parem nüüd kui hiljem.

„Ainult üks asi veel,” ütles Katrine. „Kas see on samuti okei, kui ma ütlen seda pressikonverentsil, kui keegi küsib? Või järgmisena tapetava tüdruku vanematele?”

„Ütled mida?”

„Et Oslo politseiprefektuur ütleb ära selle mehe abist, kes on Oslos kolm sarimõrvarit paljastanud ja kinni püüdnud. Sest

meie meelest võib see mõne kolleegi enesehinnangule halvasti mõjuda.”

Järgnes pikk paus ja nüüd ei kuulnud Katrine ka enam taustajutuvada. Viimaks Bodil Melling ohkas.

„Tead mis, Katrine? Sa oled selle juhtumiga piisavalt kaua ja kõvasti tööd teinud. Tee see pressikonverents ära, maga nädalavahetusel välja, siis esmaspäeval räägime.”

Nad lõpetasid kõne ja Katrine helistas kohtumeditiini osakonda. Selle asemel et ametlikku teed pidi läheneda, helistas ta otse Alexandra Sturdzale, noorele kohtumeedikule, kellel ei olnud kallimat ega lapsi ja kes ei järginud tööaega nii rangelt. Ja tööpoolest. Sturdza vastas, et vaatab koos kolleegiga homse päeva jooksul surnu üle.

Seejärel jäi Katrine surnut silmitsema. Võib-olla just seetõttu, et ta ise oli meeste maailmas jõudnud omal käel sinna, kus ta praegu oli, polnud ta kunagi suutnud tagasi tõrjuda põlgust naiste vastu, kes tegid end meelega meestest sõltuvaks. Susannet ja Bertinet sidus mitte ainult asjaolu, et nad elasid meeste kulul, vaid et nad olid jaganud sama meest, endast üle kolmekümne aasta vanemat kinnisvaramagnaati Markus Røedi. Nende elu ja eksistents oli rajatud sellele, et teised inimesed, mehed, kellel oli raha ja töö, mis neil endal puudus, pidasid neid ülal. Vastutasuks pakkusid nad oma keha, noorust ja ilu. Ja – juhul kui seda suhet avalikkusele näidati – võimalust, et nende väljavalitud peremees võis nautida teise meeste kadedust. Aga vastupidi lapsele pidid sellised naised nagu Susanne ja Bertine elama teadmisega, et armastus ei ole tingimusteta. Varem või hiljem jätab peremees nad maha ja nad peavad leidma uue mehe, kelle peal parasiteerida. Või siis lasta enda peal parasiteerida, sõltub sellest, kuidas seda vaadata.

Kas see oli armastus? Või pigem: kas ka see oli armastus? Miks mitte, kas ainult sellepärast, et sellele oli nii masendav mõelda?

Puude vahel, kruusatee pool, nägi Katrine hääletult kohale jõudnud kiirabi siniseid vilkureid. Tä mõtles Harry Hole peale. Nojah, Katrine oli temalt aprillis elumärgi saanud, imelikul kombel just postkaardi, mis kujutas Venice Beachi, Los Angelese

postitempliga. Nagu allveelaeva sonari piiksatus kusagilt mere-
sügavusest. Tekst oli lühike. „Saada raha.” Nali, mille suhtes
Katrine polnud kindel, kas see ikka oli nali. Sestpeale oli valitse-
nud vaikus.

Täielik vaikus.

Tema kõrvus hakkas kajama laulukese viimane salm, see, mil-
leni ta ei olnud veel jõudnud.

Oh sa mu kütseke, vasta siis, mökita mul vastu nii!

Sa mu sinine sikuke, ei luba ma sul surra veel.